

Motion till riksdagen 2008/09:C453

av Jan Lindholm m.fl. (mp)

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nytt mål för politikområdet Bostadspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av att genomföra det miljömålsanknutna kunskapsutvecklingsprogrammet för fysisk planering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förstärkning av Boverkets resurser för arbete med bullerfrågor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslaget att utveckla stödet till åtgärder mot radon i bostäder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att fortsätta verksamheten med fonden för fukt- och mögelskador även efter den 31 december 2008.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya mål för politikområdet Konsumentpolitik.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förstärkning av resurser på konsumentpolitikens område.
8. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning:

Fel! Okänt namn på

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
2:01	Boverket	210	210	210
2:02	Radonsanering	5	5	5
	Konsumentverket	75	75	75
	Fonden för fukt- och mögelskador	10	10	10
	Summa för utgiftsområdet	300	300	300

Inledning

Regeringen renodlar sin brist på politik på det bostadspolitiska området genom att helt enkelt avskaffa politikområdet bostadspolitik. I stället inför man ett nytt område som man benämner Bostadsmarknad. Denna rubrik klingar bättre ihop med det bostadspolitiska mål regeringen genomförde i föregående budget.

Det cyniska målet att upprätthålla bostadsmarknader där konsumentens efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven är oförändrat trots svidande kritik. Regeringen vägrar hårdnackat inse att en av de viktigaste bostadspolitiska funktionerna, som har drivit den välfärdsutveckling vi haft i landet, har varit att se till att de som inte klarar att efterfråga bostäder enligt sina behov får den möjligheten. Det har i första hand handlat om barnfamiljer som oftast inte har tillräcklig ekonomi för att kunna efterfråga bostäder som fyller de behov barnen har.

Miljömålsrådet har identifierat behovet av ett utvecklingsprogram för fysisk planering som ett viktigt verktyg för att nå miljömålen för bland annat god byggd miljö. Programmet beräknas kosta ungefär 800 miljoner kronor över fyra år. I det ingår resurser till kommuner, länsstyrelser m.fl. Miljöpartiet föreslår att ett sådant program genomförs, samt att Boverket ansvarar för genomförandet.

Miljöpartiet föreslår också en särskild ökning av anslaget till Boverket med 10 miljoner kronor per år för att stärka arbetet med bullerfrågor.

Konsumenternas roll för att klara klimatutmaningarna underskattas av regeringen. Vi menar att ett starkt konsumentverk är en förutsättning för att vi alla ska klara av att göra de klimatsmarta valen i vardagen. Miljöpartiet anvisar mot bakgrund av detta 75 miljoner kronor per år de närmaste tre åren till Konsumentverket för verksamhet.

Motivering till föreslagna beslut

Bostadspolitikens område

Bostadspolitiskt mål

Bostadspolitiken är inte i första hand till för dem som klarar sig utan den, vilket regeringen tycks anse. Regeringen föreslår att bostadspolitikens mål ska reduceras till ren efterfrågebalans. I budgetförslaget för 2009 från regeringen manifesterar man bostadspolitikens avskaffande genom att lägga ner det bostadspolitiska mål man haft och i stället ersätta det med samma mål under rubriken Bostadsmarknad. Det visar att regeringen, trots den massiva kritik man fått, vägrar inse att det finns bostadskonsumenter som inte har ekonomisk förmåga att efterfråga en rimlig bostad. Regeringens förslag är en återgång i fråga om välfärdsambitioner på minst 100 år. Att det är det politiska arbetet som gett förutsättningar för folkflertalet att bo drägligt och som lett till god hälsa, ekonomi och välfärd tycks inte regeringen förstå.

Miljöpartiet menar att det tidigare målet för Bostadspolitiken fortfarande är aktuellt:

Alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grunden för verksamheten.

Att helt överlämna bostadspolitiken i marknadens händer visar på en inhumanitet som borde vara främmande på 2000-talet. Tyvärr är det en stor del av bostadskonsumenter, främst barnfamiljer, som inte har möjlighet att efterfråga bostäder som svarar mot deras behov. En politik som är inriktad på att konsumenten ska mötas av den produkt konsumenten har möjlighet att efterfråga blir ett hån mot dem med låg köpkraft. Miljöpartiet har avvisat denna inhumana bostadspolitik, eller avsaknad på bostadspolitisk vilja, redan tidigare. Att denna avsaknad på bostadspolitiska ambitioner nu kläs i en ny skrud under begreppet Bostadsmarknad gör den inte mindre motbjudande. Riksdagen bör därför avvisa förslaget och ersätta målet för bostadspolitiken med det ovan citerade från 2005.

Ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram

Miljömålsrådet har utvecklat tre strategier för att nå de 16 miljökvalitetsmålen. Det finns kopplingar mellan flera av miljömålen, och åtgärder för att nå ett mål kan få konsekvenser för andra. Det är viktigt att ta vara på synergier för att nå målen på ett effektivt sätt. Hushållningsstrategin påverkar framför allt miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv, men berör flera andra mål. I den senaste fördjupade utvärderingen, Nu är det bråttom, framhåller rådet inom hushållningsstrategin åtgärder som rör planering,

Fel! Okänt namn på

hänsyn, skydd och restaurering. Det finns vidare kopplingar mellan dessa. Rådet skriver att med förbättrad hänsyn till miljön och långsiktighet i planeringen kan kraven på skydd av natur- och kulturmiljöer i framtiden minska, liksom behoven av restaureringsinsatser.

Rådet konstaterar att många kommuner och länsstyrelser anses ha begränsade resurser och kompetens för att med kraft ägna sig åt att utveckla miljöhänsynen i planeringen. Rådet har därför lagt ett förslag om ett särskilt kunskapsutvecklingsprogram för att öka kompetensen om kopplingen mellan miljö- och planeringsfrågor hos politiker och handläggare i kommuner och på länsstyrelser. Programmet syftar även till att utveckla de ideella krafternas resurser i den kommunala planeringen och uppnå ökat medborgarengagemang i de lokala miljöfrågorna.

De mål som regeringen anger inom området hållbart samhällsbyggande saknar helt detta perspektiv. Regeringens mål blir inte heller trovärdiga eftersom det saknas andra verktyg för att arbeta mot målen. Exempelvis blir målet om en hållbar utveckling av städer, tätorter och landsbygden verkningslöst när man tvärtom beskurit möjligheterna att med planinstrument förhindra, ur ett klimatperspektiv, ogenomtänkta lösningar. När regeringen valde att göra tillväxt till ett överordnat mål i PBL (plan- och bygglagen) så försvann alla möjligheter att förhindra kortsiktigt tänkande vilket i praktiken innebär att samhällets sårbarhet ökar.

Det förslag till ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering som Miljöpartiet föreslår beräknas kosta ungefär 800 miljoner kronor över fyra år. I det ingår resurser till kommuner, länsstyrelser, m.fl. Vi menar att det är ett nödvändigt styrinstrument för att nå målen för en god byggd miljö. Miljöpartiet föreslår att ett sådant program genomförs, samt att Boverket ansvarar för genomförandet. Därför föreslår vi att ytterligare 200 miljoner kronor tillförs anslag 2:1.

Bulleråtgärder

Miljöpartiet föreslår också en särskild ökning av anslaget till Boverket med 10 miljoner kronor per år för att stärka arbetet med bullerfrågor. Målet är en minskning av bullret med 5 dBA utomhus vid bostadsmiljöer till 2020 i förhållande till 1998. Vägverket anser att det är svårt att nå målet vilket Miljöpartiet länge ansett. Åtgärder i den byggda miljön som minskar inslaget av bilism är nödvändigt. Trafiklösningar som gör kollektiva transporter till det självklara valet är en bra strategi inte bara ur bullersynpunkt utan det hjälper även till att klara andra mål som exempelvis klimatmålet. Bland de förslag som Miljömålsrådet föreslår är ett kompetenscentrum för bullerfrågor den enskilda åtgärd som vi menar kan ge största effekten. Boverket bör emellertid i sin verksamhet ges möjlighet att avgöra hur dessa medel bäst tjänar syftet att minska buller i den byggda miljön.

Radonåtgärder

Antalet småhus med en radonhalt överstigande 200 Bq/m³ har uppskattats till ca 280 000 stycken och antalet bostäder i flerbostadshus som har radonhalter

över 200 Bq/m³ till 150 000. Beräkningar från SSI (nuvarande SSM, Strålsäkerhetsmyndigheten) har visat att 200 lungcancerfall per år förhindras om samtliga bostäder över det riktvärdet åtgärdas. Miljöpartiet menar att det finns all anledning att skynda på åtgärdsprogrammet. Vi föreslår en informationskampanj för att öka kunskapen om riskerna och möjligheten till bidrag för åtgärder. Tidigare erfarenheter av liknande kampanjer har varit god. En framgångsrik kampanj leder till en ökad efterfrågan på bidrag varför anslaget till detta även bör ökas. Vårt förslag är att anslag 4.8.2 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ökas med 5 miljoner kronor per år i tre år, 2009, 2010 och 2011.

Syftet är att 5 miljoner kronor ska användas till information och resterande anslag till att täcka den ökning av efterfrågat stöd som vi menar bör bli en konsekvens av informationskampanjen. Informationskampanjen bör läggas upp så att den har viss effekt även efter det att treårsperioden går ut. Troligen är det så att allteftersom åtgärder vidtas blir det de minst motiverade fastighetsägarna som återstår. Troligen måste man därför återkomma med en förnyad insats längre fram om målet ska kunna nås. Miljöpartiet föreslår en ökad satsning på radonsanering som här har beskrivits.

Fonden för fukt- och mögelskador

Den borgerliga regeringen bestämde sig tidigt för att det inte längre fanns några problem med fukt- och mögelskador i vårt land. De gångna två åren har dock skandalerna med felkonstruerade hus och allvarliga fukt- och mögelskador nästan stått på kö i medierna. Det ena området efter det andra runt om i landet har blivit känt. Människor som tidigare valt att inte prata om sina problemhus av rädsla för att sparkapitalet ska bli värdelöst har nu allt oftare vågat berätta om hur verkligheten ser ut. Att i det läget stå fast vid att avveckla fonden för fukt- och mögelskador är svårt att förstå. Miljöpartiet delar inte regeringens uppfattning när det gäller behovet. Regeringen bör ta upp en diskussion med byggnadsindustrin om en ny medfinansiering till fonden. För att ha utrymme för en sådan strategi krävs ett mindre statligt kapital och en organisation. Miljöpartiet anvisar i sitt budgetförslag 10 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

Konsumentpolitikens område

Konsumentpolitiskt mål

Trots den skarpa kritik regeringen fått för avsaknad av konsumentpolitiska ambitioner så utvecklar man inget mål för konsumentområdet. Den formulering man använder i budgeten som så kallat mål är enbart ett falskt konstaterande. Man har som mål: Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Vilket många konsumenter kan konstatera att de inte har. Vilken värld lever regeringen i kan man fråga sig. Mest anmärkningsvärt är kanske ändå att regeringen vidhåller att målen på konsumentområdet inte på något

Fel! Okänt namn på

vis ska stödja hållbara konsumtionsmönster. Regeringens tal om en aktiv klimat- och miljöpolitik blir i ljuset av detta beklämmande urvattnad.

Målet för en ambitiös konsumentpolitik måste självfallet vara att ge konsumenterna ökat inflytande över hur konsumentrollen utvecklas, ett starkt skydd och inte minst en verklig möjlighet att göra de egna medvetna och självständiga valen. Att stödja hållbara konsumtionsmönster måste självklart även det ingå i en modern konsumentpolitik. Miljöpartiet avslår därför regeringens förslag till mål för konsumentpolitiken.

Förstärkningar på konsumentområdet

Produktkontrollverksamhet

Sverige ligger långt efter de länder i EU som vi vill jämföra oss med när det gäller kontroll av säkerhet hos varor. I Sverige har Konsumentverket 10 personer anställda för sådan verksamhet. Om vi skulle ha samma ambitionsnivå som man exempelvis har i Frankrike så skulle det vara ungefär 600 personer spridda över landet som arbetade med den saken. Den satsning Miljöpartiet vill göra på detta område skulle innebära att vi hamnar ungefär på en nivå av en sjättedel av den franska ambitionen. Vi menar att svenska konsumenter måste kunna ha samma säkerhet som andra konsumenter inom EU.

Med den ökande handeln med varor och tjänster i världen idag, där antalet varor som står till buds blir fler och fler, så ställs högre krav på produktkontroller. Det är viktigt för att inte förbjudna och farliga varor ska nå konsumenterna. Men Konsumentverket har idag inga möjligheter att kontrollera hela marknaden som man gör i andra länder. Det gör Sveriges konsumenter mer sårbara än andra. En kontrollinspektion inom Konsumentverket med tillräckliga resurser skulle kunna ändra på detta. För det ändamålet anvisar Miljöpartiet ett ökat anslag till Konsumentverket på 55 miljoner kronor per år.

Ökning av fria resurser

Det blir allt mer komplicerat att vara konsument vilket gör att Konsumentverket är en allt viktigare stödresurs för konsumenterna. Behovet av att granska utbudssidan och att utveckla pedagogiska material för att stödja kunden ökar ständigt. Verkets anslag bör därför ökas med minst 10 miljoner kronor. Detta kan motiveras bland annat mot bakgrund av att regeringen föreslår förändrade mål inom såväl bostadspolitik som konsumentpolitiken där det görs tydligt att konsumenterna i allt större utsträckning lämnas utan skyddsnät på en allt mindre styrd marknad. Likaså är det snabbt ökande samarbetet på konsumentområdet inom EU en verksamhet som kräver allt mer resurser från Konsumentverket.

Material och utbildning till kommunala konsumentrådgivare

Riksdagen bör även lämna ett riktat anslag till Konsumentverket på 2 miljoner kronor per år de kommande tre åren för att verket ska kunna öka stödet till

Fel! Okänt namn på

och utbildningen av de kommunala konsumentrådgivarna i samma omfattning.

Informationsspridning m.m.

Anslaget för information bör även utökas med 5 miljoner kronor för att i någon mån kunna möta bland annat den snabbt växande marknadsföringen från utländska spelbolag i Sverige och ökningen av marknadsföring till förmån för nätförsäljning av alkohol. Snabba lån för impuls konsumtion är även det ett område som vuxit och motiverar att verket får ökade möjligheter att informera om riskerna.

Bidrag till organisationer för konsumentprojekt

Regeringen föreslår ingen fortsättning på riktade medel för stöd åt organisationer för kampanjarbeten och projektverksamhet vilket är allvarligt. Vi menar att 3 miljoner kronor riktat till detta ändamål varje år är ett minimum för att stödja konsumenter i den alltmer svåröverskådliga djungeln av regler och villkor som växer fram.

Detta innebär sammantaget 75 miljoner kronor per år i förstärkning av anslag 40:2 för ökade satsningar på att stödja konsumenterna.

Stockholm den 7 oktober 2008

Jan Lindholm (mp)

Ulf Holm (mp)

Christopher Ödmann (mp)